

Ona-tili va Adabiyot DTM testlari

1. Urg'u haqidagi to'g'ri fikrlarni aniqlang.

1) so'zni gap tarkibidagi boshqa so'zdan ajratish vazifasini bajaradi; 2) nutq ohangini tashkil etishda ishtirok etadi; 3) so'z fonetik tarkibini uyushtirish vazifasini bajaradi; 4) turkiy so'zlarda barqaror o'ringa ega; 5) so'z urg'usi frazaviy urg'u deb yuritiladi; 6) urg'u ma'no farqlash uchun xizmat qiladi

A) 1, 2, 5, 6 B) 1, 2, 3, 4, 5, 6 C) 1, 2, 3, 6
D) 1, 4, 5, 6

2. "Yulduzim", "Yo'l", "Tug'ilish" kabi she'rlar muallifini toping.

A) Erkin Vohidov B) Asqad Muxtor
C) Zulfiya D) Saida Zunnunova

3. 1) tunamoq; 2) asabiylashtirmoq;

3) umumiylikda; 4) shildiroq; 5) yasovchi

Qaysi so'zlarda so'zga yangi ma'no beruvchi ikkita qo'shimcha ishtirok etgan?

A) 2, 3 B) 1, 4, 5 C) 2, 3, 4
D) 2, 4, 5

4. Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asari haqidagi to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang. 1) Qofiyalarda, asosan, turkiy so'zlar qo'llangan. 2) Asarda faqat to'q qofiyalar uchraydi. 3) Ba'zan shoir radifdan oldin qofiya keltirib o'tirmaydi. 4) Asarda misralarni o'zaro ohangdosh so'zlar bilan yakunlashga qat'iy amal qilingan.

A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 2, 3
D) 1, 2, 4

5. Omonimlik xususiyatiga ega bo'lmagan polisemantik so'zlarni aniqlang.

1) davlat; 2) og'iz; 3) urush; 4) bo'lmoq; 5) bo'g'moq; 6) dunyo

A) 1, 2, 4, 6 B) 3, 5 C) 1, 2, 3, 6
D) 2, 4, 5, 6

6. "Alpomish" dostonida quyidagi so'zlar qaysi qahramon tilidan aytilgan?

Bu alplarni kuyov qilib olamiz, Mina elga toza erkin bo'lamiz.

Bolalarni tog'a-jiyan qilamiz, Mina elda bizlar davron suramiz

A) Boysari B) Yortiboy oqsoqol
C) Alpomish D) Barchinoy

7. "Rustamxon" dostonidan olingan quyidagi parcha kimning tilidan aytilgan?

Maydon bo'lsa bedov otlar topilar, Chopib kelsa banot jullar yopilar,

Men ham bildim, yo'qchi bo'lib kelibsan, G'am yema begijon, yo'g'ing topilar.

A) Rustamxon B) Oftoboy
C) qalandarlar D) Huroyim

8. O'zaro shakldosh birliklar ishtirok etgan juftliklar to'liq ko'rsatilgan javobni toping.

1) Chaqmoq ovozidan osmon gulduradi. Yaxshi emas birovni birovga chaqmoq. 2) Oyog'idagi tuflisi bilan yong'oqlarni chaqishga harakat qildi. Ilon boshini baland ko'tarib, chaqishga tayyor turar edi. 3) Qaytar dunyo ekan-da, — dedi chol ko'zlarini yumib. Uni o'z fikridan qaytar, iltimos. 4) Bu yerga ko'nglini bo'shatish, yengil tortish uchun kelgan edi. Uning ko'nglini bo'shatish, rahmini keltirish uchun ko'p yolg'on gaplarni gapirdi.

A) 1, 2, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 2, 3, 4
D) 1, 2

9. Nechta jarangsiz til undoshining jarangli jufti bor?

A) 7 ta B) 6 ta C) 8 ta
D) 4 ta

10. Qo'shimcha qo'shilishi natijasida bir keng unlining ikkinchi bir keng unliga almashinishi kuzatilgan gapni toping.

A) Sovuqning shashti pasayib, quyosh yana nur sochdi.

B) Dangasa va yalqovlar hech qachon sanoqda bo'lmaydi. C) Mehnat qilsang, ko'nglingga yorug'lik tushadi.

D) Odamlar sening chiroyingga, kiygan kiyimingga qarab emas, balki qilgan ishingga qarab baho beradilar.

11. g undoshining k undoshidan farqlovchi belgisi qaysi javobda ko'rsatilgan?

- A) shovqinlilik B) til orqalilik
C) portlovchilik D) jaranglilik

12. "Yozuvchi sifatida bir narsani anglab yetganman va bu qoidaga qat'iy amal qilaman. Qalamkash, avvalo, Inson bolasining quvonch va iztiroblarini, muhabbati va nafratini, buyukligi va tubanligini haqqoniy tasvirlamog'i lozim. Shundagina uni kitobxon tan oladi, kitobini bag'riga bosib o'qiydi".

Ushbu parchada yasama otlarning nechtasi fonetik o'zgarish asosida yozilgan?

- A) 5 tasi B) 3 tasi C) 4 tasi
D) 2 tasi

13. Jarangsiz jufti mavjud bo'lmagan til oldi undoshlarini aniqlang.

- A) r, l, n, y B) l, m, r, n C) r, l, n
D) x, h

14. Mirmuhsin qalamiga mansub "Ziyod va Adiba" asarining janrini ko'rsating.

- A) she'riy roman B) hikoya
C) roman D) qissa

15. Shirin-shirin gap o'rnida shirin-shirin ashuladan bo'lsin, opa.

Berilgan gapda ajratib ko'rsatilgan so'zlar ma'nosi qaysi usulda ko'chgan?

- A) metonimiya B) sinekdoxa
C) vazifadoshlik D) metafora

16. 1) Dam oladi kunduzi, xonadonning yulduzi.

2) Oyna emas jimirlar, tek turmasdan qimirlar.

3) Bir parcha patir, olamga tatir. 4)

Kulib turar misoli oftob, Hamrohidir chang, tor va rubob.

5) Qizdarsang ishlar, kiyim tekislar.

Berilgan topishmoqlarning qaysi birida yopiq bo'g'inlar faqat jarangli undosh bilan tugagan?

- A) 1, 2, 5 B) 3, 5 C) 1, 3
D) 1, 2, 4

17. Adolatparvarlik so'zidagi undosh tovushlar haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.

A) Hosil bo'lish usuliga ko'ra bir umumiy guruhga mansub undoshlar 3 o'rinda qatnashgan.

B) Til oldi jarangli undoshlar 6 o'rinda qatnashgan.

D) Jarangli juftiga ega bo'lgan 2 ta undosh qatnashgan.

C) Hosil bo'lish o'rniga ko'ra bir umumiy guruhga mansub bo'lgan jarangli undoshlar 5 o'rinda qatnashgan.

18. 1) Chaqmoq chaqib, momaqaldiroq gulduradi.

2) Zaharli kinoyalar bilan suhbatdoshini chaqib ola boshladi.

3) Yaxshi emas danakni tishda chaqmoq.

Ushbu gaplarda ishtirok etgan chaq(moq) so'zi haqida berilgan to'g'ri hukmni toping.

A) Har uchala gapdagi chaqmoq so'zi o'zaro shakldosh so'zlar sanaladi.

B) 2- va 3-gaplardagi chaqmoq so'zi bir so'zning turli ma'nolari bo'lib, 1-gapdagi chaqmoq so'ziga nisbatan shakldosh so'zlar sanaladi.

C) 1-va 2-gapdagi chaqmoq so'zi bir so'zning turli ma'nolari bo'lib, 3-gapdagi chaqmoq so'ziga nisbatan shakldosh so'zlar sanaladi.

D) Barcha gaplarda chaqmoq so'zi bir so'zning turli ma'nolari sifatida qo'llangan.

19. Qaysi gapdagi so'zlar imlosida bir o'rinda fonetik o'zgarish kuzatiladi?

A) Yaqin borib qarasa, qoraygan yerda bolalar ko'yilgiga qadaladigan o'n-o'n beshta tugma sochilib yotibdi.

B) Tabiatga bunday mehrni mening qalbmga onam solib qo'ydi va qalbmida go'zallikni sevish, xushfe'l bo'lish kabi xislatlar uyg'ondi.

C) To'polonda oyog'im lat yeganga o'xshaydi, shuning uchun darrov chiqolmadim.

D) Bolalik inson hayotining shunday poydevoridirki, umr binosining bo'y-basti, salobati unga bog'liq bo'ladi.

20. "Bilimli kishi o'lsa ham, uning nomi o'chmaydi, ilmsiz kishining o'zi hayot bo'lsa ham, oti o'likdir".

Mazkur ibratomuz fikrlar kimning qaysi asarida bayon etilgan?

A) Ahmad Yugnakiy «Hibat ul-haqoyiq»

B) Yusuf Xos Hojib «Qutadg'u bilig»

C) Abu Mansur As-Saolibiy "Yatimat ad-dahr"

D) Abay "Naqliya so'zlar"

21. Chiltanlar vositasida oshiq va ma'shuqa ruhan uchrashadigan xalq dostonlarini aniqlang.

A) "Alpomish" va "Kuntug'mish" dostoni

B) "Rustamxon" va "Ravshan" dostoni

C) "Kuntug'mish" va "Ravshan" dostoni

D) "Alpomish" va "Rustamxon" dostoni

22. Quyidagi qaysi gapda metafora asosida ma'nosi ko'chgan so'z ega vazifasida kelgan?

A) Qozonning qulog'i qiyshayib qolgan ekan.

B) Bosh omon bo'lsa, do'ppi topiladi.

C) Stol oyog'i pishiq yog'ochdan qilingan.

D) Rentgen apparati natijalarini kutyapmiz.

23. Berilgan so'zlardan nechitasi imloviy jihatdan noto'g'ri yozilgan?

1) hasad; 2) nataruis; 3) bug'doy rang; 4) tayziq; 5) talafot; 6) hasharot

A) 2 ta B) 3 ta C) 4 ta D) 5 ta

24. Paronimi mavjud so'z berilgan javobni toping.

A) najot B) fidoyi C) qasd D) ta'qib

25. "Qutadg'u bilig"ning Vena nusxasi qayerda, qaysi yozuvda ko'chirilgan?

A) Turkiyada, arab yozuvida B) Hirotda, arab yozuvida

C) Venada, uyg'ur yozuvida D) Hirotda, uyg'ur yozuvida

26. Quyidagi qaysi so'zlarda nuqtalar o'rniga sirg'aluvchi jarangsiz lab undoshi yoziladi?

1) a...zal; 2) a...tomobil; 3) sha...qat; 4) sa...do; 5) a...g'on; 6) mu...affaqiyat

A) 1, 2, 3, 5 B) 4, 5 C) 1, 2, 3, 5, 6 D) 1, 3, 5

27. Qaysi dostonda ota o'z o'g'lini "nor kalla qo'chqor" deb ataydi?

A) "Alpomish" B) "Ravshan" C) "Rustamxon" D) "Kuntug'mish"

28. Berilgan gaplarning nechtasida imloviy xatolikka yo'l qo'yilgan so'z(lar) uchraydi?

1) Haq yo'linda kim sanga bir harf o'qutmish ranch ila, Aylamak bo'lmas ado oning haqin yuz ganch ila.

2) Ikki dugona mayizni bir qisimdan bolalarga ulashib chiqdi. 3) Uyishiq bo'laklar sanash ohangi bilan aytiladi.

4) U avvaliga bir oz hayajonlandi-yu, ammo keyin ravon gapira boshladi.

A) ikkitasida B) to'rttasida C) bittasida D) uchtasida

29. x va h undoshlarining farqlovchi belgilari quyidagi qaysi tasnifda namoyon bo'ladi?

A) hosil bo'lish o'rniga ko'ra B) ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra

C) hosil bo'lish usuliga ko'ra D) tarkibiga ko'ra

30. Mahmud Koshg'ariyning «Devon-u lug'otit-turk» asarida turklar asli nechta qabila ekanligi aytilgan?

A) 25 ta B) 24 ta C) 30 ta D) 20 ta

31. Qaysi javobda keltirilgan barcha so'zlar noto'g'ri yozilgan?

A) ta'qiqlamoq, avf, taqib qildi
qat'iy, qadamjo, shovilladi

B) Admin: @trenermozga

C) xoxlamoq, inshoot, hasharot
ssenariy, konstitusiya, hayit

D)

32. Qaysi javobda hosil bo'lish usuliga ko'ra
farqlanuvchi tovushlar orqali paronim juftlik hosil
qila oladigan so'z(lar) ko'rsatilgan?

1) afzal; 2) adib; 3) hiyla; 4) qayt;
5) darz; 6) tanbur

A) 1 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 2, 3,
4, 5, 6 D) 1, 6

33. Xalq dostonlaridagi qaysi qahramonga nisbatan
“... zo'rlik nomiga boshida tilla jig'asi bor, ostida
suvoriga minib yuradigan saman yo'rg'asi bor...”
degan ta'rif qo'llangan?

A) Alpomish B) Rustam
C) Ko'kaman D) Ko'kaldosh

34. Xalq og'zaki ijodida mard yigitlar bo'ynidagi
mas'uliyat ular ulg'aygan sari ortib borishi haqida
ham to'xtab o'tilgan.

Ushbu gapdagi nechta so'zda tovush tushish
hodisasi ro'y bergan?

A) beshta B) ikkita C)
to'rtta D) uchta

35. Ko'zimdan yomg'irlar to'kilar tinmay
Ushbu gapda ma'no ko'chishining qaysi turi
kuzatiladi?

A) sinekdoxa B) vazifadoshlik
C) metafora D) metonimiya

36. “Alpomish” dostonidan olingan ushbu
parchada kimning ta'rifi berilgan?

Shomurti shoxalab har yoqqa ketgan,
Ichida chichqonlar bolalab yotgan.

Izidan tushgan pishak oltoyda yetgan,
Munday qalmoq qo'lin bulg'ab keladi.

A) Ko'kaldosh B) Qo'shquloq
C) Boyqashqa D) Ko'kaman

Ustoz: Nargiza Erkaboyeva